

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างแบบจำลองการสอนสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำหรับครูช่วยสอนเด็กชาวเขา นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งกำหนดให้ทดลองสอนวิชาครูเบื้องต้น และวิชาสามัญ 5 วิชา คือ ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และพลานามัย ก่อนที่จะมีโครงการนี้ รัฐบาลได้ประสบปัญหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการปกครองเกี่ยวเนื่องกับชาวเขา อันส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ รัฐบาลเห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับชาวเขาเป็นปัญหาระดับชาติที่จะต้องแก้ไขโดยรีบด่วน จึงได้มีคณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขาขึ้น ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ หลายฝ่าย รวมทั้งองค์การยูนิเซฟ มีกองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ เป็นแหล่งประสานงาน และมีโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาขึ้น ผลงานส่วนหนึ่งของโครงการนี้ คืองานให้การศึกษแก่ชาวเขา เช่น ใ้ทุนนักเรียนชาวเขาที่เรียนดีเข้าเรียนในวิทยาลัยครู เพื่อกลับไปสอนในท้องถิ่นของตน การส่งครูพี่เลี้ยงขึ้นไปสอนบนคอก การอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่ครู รวมทั้งครูที่เป็นตำรวจตระเวนชายแดนด้วย

อย่างไรก็ตาม การผลิตครูตามโครงการดังกล่าวข้างต้นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะมีปัญหาบางประการ เช่น นักเรียนทุนชาวเขาที่ลงมาเรียนพี่เลี้ยงไม่ยอมกลับขึ้นไปสอนบนเขา ครูจากพี่เลี้ยงก็ทนความลำบากและความหนาวบนเขาไม่ไหว และยังมีปัญหาในการใช้ภาษาสื่อความหมาย กรมประชาสงเคราะห์จึงเห็นว่า น่าจะฝึกอบรมชาวเขาที่มีพื้นฐานความรู้สามัญไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาตอนต้น ให้เป็นครูไปช่วยสอนญาติพี่น้องในภูมิลำเนาของเขาเอง คณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขาจึงได้ขอความร่วมมือจาก แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้เป็นผู้จัดดำเนินการอบรม โดยกองสงเคราะห์

ชาวเขาเป็นผู้คัดเลือกชาวเขาที่มีพื้นความรู้ดีแล้วเข้ารับการอบรม และเมื่อสิ้นสุดการอบรมแล้ว กรมประชาสงเคราะห์จะนำไปเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ด้านการศึกษา หรือครูช่วยสอนเด็กชาวเขาต่อไป

แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงจัดคณะผู้วิจัย ประกอบด้วยคณาจารย์ของแผนกวิชา และนิสิตปริญญาโทของแผนกวิชาเป็นผู้ช่วยวิจัย โดยที่โครงการนี้เป็นเรื่องพิเศษเฉพาะกรณี จึงต้องสร้างหลักสูตรขึ้นโดยเฉพาะเป็นหลักสูตรพิเศษ สร้างหนังสือแบบเรียนสำหรับชาวเขา และคู่มือครูที่จะใช้กับหนังสือแบบเรียน ตลอดจนการสร้างแบบทดสอบและแบบประเมินผลขึ้น

โครงการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา ได้กระทำมาแล้ว 2 รุ่น รุ่นแรกเริ่มเมื่อ พ.ศ. 2515 ผลិតครูชาวเขาได้จำนวน 57 คน ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์ได้จัดส่งไปประจำคามหมู่บ้านชาวเขาคตามวักตุงประสงค์ รุ่นที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2516 ผลิตครูชาวเขาได้จำนวน 55 คน ในปีนี้จึงเป็นรุ่นที่ 3 มีชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ทั้งพระภิกษุสามเณร และฆราวาส จำนวน 80 คน เข้ารับการอบรมเป็นเวลา 3 เดือน ระหว่างวันที่ 30 ตุลาคม 2517 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2518 ณ สถานที่เดิม คือ ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ความสำคัญของปัญหา

1. ด้านเกี่ยวกับชาวเขา

ชาวเขาเป็นชนกลุ่มน้อย (Minority group) ในประเทศไทย ปัจจุบัน "มีชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ในประเทศไทยรวมกันประมาณ 23 เผ่า มีจำนวนประชากรชาวเขา 500,000 คน"¹ "ชาวเขาเหล่านี้ยังไม่มีควมรับผิดชอบต่อแผ่นดินที่อาศัยอยู่ ไม่มีโอกาสทราบ

¹ทวีป คำรงค์สัจย์, "ชาวป่าเขาในประเทศไทย," ปัญหาชาวเขาในประเทศไทย (โรงเรียนเสนาธิการทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด พิมพ์อักษณานา, 2515), หน้า 1.

ว่าคนมีความสัมพันธ์กับประเทศชาติอย่างไร อยู่ในสภาพเช่นไร ไม่ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ในฐานะที่เป็นพลเมืองดีของประเทศ"² ข้อควรพิจารณาทางด้านสังคมที่เกี่ยวกับชาวเขาคือ

1. ชาวเขาไม่ค่อยมีความรู้สึกนึกคิดแน่นแฟ้นในเรื่องความรักชาติบ้านเมือง และท้องถิ่นที่อยู่อาศัย สภาพสังคมของชาวเขาแตกต่างจากสังคมโดยทั่วไป
2. สภาพสังคมของชาวเขา มีความเป็นอยู่อย่างแร้นแค้น ไร้การศึกษา เป็นจุดอ่อนที่ช่วยในการโฆษณาชวนเชื่อของคอมมิวนิสต์
3. หัวข้อโฆษณาที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ใช้ดำเนินการ คือ ชวนเชื่อว่า ชาวเขาไม่ใช่คนไทย รัฐบาลไทยไม่เหลียวแลทุกข์ของชาวเขา รัฐบาลไทยวิกรอนอาชีพโดยห้ามตัดไม้ปลูกฝิ่น เป็นต้น³

จึงกล่าวได้ว่า นอกจากเชื้อชาติ ศาสนา และภาษา ที่ทำให้เกิดการแตกแยกแล้ว ความยากจนและการก่อกองการศึกษายังเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งอีกด้วย ชาวเขาได้ "ก่อให้เกิดปัญหาแก่ประเทศไทยหลายประการ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง ซึ่งหากมิได้แก้ไขโดยเร็ว ก็จะเกิดความเสียหายต่อการพัฒนาประเทศ กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ"⁴

การศึกษาของชาวเขา

การศึกษานับว่าเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมชาวเขา "ชาวเขาส่วน

²โทรพิมพ์จากทั่วโลก, "พม่ากล่าวหากบฏอยู่ในไทย," ไทยรัฐ 27 มีนาคม 2517, หน้า 2.

³ทวีป ค่างรงค์, เรื่องเดิม, หน้า 22.

⁴กรมประชาสงเคราะห์, โครงการพัฒนาและส่งเสริมชาวเขา (เอกสารอัครสาเนา), หน้า 1.

ใหญ่ต้องการให้ลูกเข้าโรงเรียนเพื่อเรียนพูดภาษาไทย แต่ไม่เต็มใจให้อ่านเขียนซึ่งต้องใช้เวลานาน"⁵ ซึ่งทัศนคติเช่นนี้มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนแก่ชาวเขาไม่น้อย ชาวเขามักไม่ยอมรับการชักจูงให้ส่งบุตรหลานมาเรียน โดยอ้างว่าเด็กต้องใช้แรงงานในไร่

แต่ชาวเขามองเผ่าก็เห็นคุณค่าของการศึกษา เช่น เย้า แม้ว มักจะจ้างครูชาวจีนฮ่อมาสอนหนังสือให้ นิยมส่งบุตรหลานมาเรียนตามโรงเรียนในชั้นสูง ๆ มาก ชาวเขาเหล่านี้จึงเป็นเผ่าที่เฉลียวฉลาด ประกอบอาชีพที่ทำให้อารายมากกว่าชาวเขาเผ่าอื่น ๆ

การจัดการศึกษาสำหรับชนต่างวัฒนธรรมที่เป็นพลเมืองส่วนหนึ่งของประเทศอย่างถูกต้องแท้จริง เช่น ประชากรชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่มีสัญชาติเป็นพลเมืองของประเทศ การศึกษาเป็นบริการส่วนหนึ่งที่รัฐต้องให้แก่พลเมือง แต่ควรคำนึงถึงลักษณะแตกต่างทางวัฒนธรรมของชนเหล่านั้น เพื่อจัดบริการให้เกิดประโยชน์ได้ตามความมุ่งหมาย และนโยบายของรัฐอย่างจริงจัง ดังนั้น

การจัดการศึกษาสำหรับประชากรที่มาจากกลุ่มสังคมวัฒนธรรมย่อย รัฐควรมีนโยบายที่ชัดเจนและแน่นอน ในอันที่จะมุ่งให้การศึกษามีส่วนในการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในชุมชนเหล่านั้นต่อประเทศไทย เพื่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันกับประเทศ และความรู้สึกในความเป็นไทยร่วมกัน⁶

ในการจัดการศึกษาแก่ชาวเขานั้น คณะกรรมการชาวเขาได้มอบให้คณะกรรมการชาวเขาสำขาการศึกษาและอนามัย ซึ่งมีอธิบดีกรมสามัญศึกษาเป็นประธาน มีผู้แทนกรมการ-

⁵Gordon Young, The Hill Tribes of Northern Thailand (USOM, 1961), p. 7.

⁶คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม รายงานคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ กรุงเทพฯ มกราคม, 2518), หน้า 28.

ปกครอง ตำรวจภูธรชายแดน กรมการแพทย์ กรมอนามัย และกรมประชาสัมพันธ์ เป็น
อนุกรรมการดำเนินการ โดยมีหลักการดังนี้⁷

1. การให้การศึกษแก่ชาวเขา ควรมีกรณีพิเศษ และครูควรได้รับการอบรม
พิเศษ เพื่อมุ่งสร้างชาวเขาให้เกิดความจงรักภักดีต่อรัฐบาล ไม่ใช่แต่การอ่านออกเขียนได้
แต่อย่างเดียว

2. ส่วนการดำเนินงานนั้น มีหน่วยงานรับผิดชอบคือ กรมสามัญศึกษา กรม-
ประชาสัมพันธ์ กรมการปกครอง และตำรวจภูธรชายแดน โดยกรมสามัญศึกษารับผิดชอบ
ในการจัดทำหลักสูตร แบบเรียน การฝึกอบรมครู และการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับชาวเขาใน
แบบพิเศษในจังหวัดที่มีชาวเขาจังหวัดละ 1 แห่ง กรมประชาสัมพันธ์รับผิดชอบในการ
สอนแบบชั่วคราวตามหมู่บ้านชาวเขาซึ่งมีหน่วยเคลื่อนที่ของกรมประชาสัมพันธ์ไปปฏิบัติงาน
อยู่แล้ว สำหรับโรงเรียนซึ่งดำเนินการโดยตำรวจภูธรชายแดนอยู่ในขณะนั้นนั้น โรงเรียนใค้ที่
องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถรับได้ ใ้องค์การบริหารส่วนจังหวัดรับไปดำเนินการ
โรงเรียนใค้ที่มีหน่วยเคลื่อนที่ของกรมประชาสัมพันธ์ไปปฏิบัติงานอยู่ในหมู่บ้านนั้น ใ้กรม
ประชาสัมพันธ์รับไปดำเนินการจนกว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะสามารถรับต่อไปได้

ปัจจุบัน หน่วยงานที่จัดการศึกษาแก่เด็กชาวเขา แบ่งได้เป็น 5 ประเภท คือ⁸

1. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. โรงเรียนชาวเขา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมการปกครอง

กระทรวงมหาดไทย

⁷ จักภัย บุรุษพัฒน์, ปัญหาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย (พระนคร: โรงพิมพ์แพร่พิทยา,
2515), หน้า 122-123.

⁸ ประสิทธิ์ ติศวัตน์, คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาและสงเคราะห์
ชาวเขาเคลื่อนที่ กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย (อัครสาเนา), หน้า 21.

3. โรงเรียนชาวเขา ของกองบัญชาการตำรวจภูธรชายแดน
4. โรงเรียนราษฎรของมิชชันนารี
5. โรงเรียนชาวเขาของกองส่งเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์

กระทรวงมหาดไทย

ฉะนั้น การให้การศึกษาแก่ชาวเขาจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นบันไดที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาบ้านอื่น ๆ โครงการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา จึงเป็นโครงการที่มีความหมายอย่างยิ่งสำหรับชาวเขา ผู้วิจัยเชื่อว่า วิชาสังคมศึกษาซึ่งเป็นวิชาหนึ่งที่บรรจุไว้ในโครงการ จะเป็นวิชาที่ช่วยแก้ปัญหาได้ดี เพราะเป็นวิชาที่สร้างความรักชาติ ความสามัคคี มีทักษะ ทักษะ และค่านิยมที่เหมาะสม ทำให้สามารถที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2. ด้านเกี่ยวกับการสอนสังคมศึกษา

ความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันมีผลทำให้การดำเนินชีวิตแตกต่างจากสมัยก่อน โดยเฉพาะทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา สังคมและการศึกษามีความสัมพันธ์กันเสมอ เมื่อใดมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การศึกษาก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย ปัจจุบัน วิชาสังคมศึกษามีขอบเขตกว้างขวางกว่าเดิมมาก โดยเน้นความสำคัญของการฝึกให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดี มีความรู้ความคิด รู้จักใช้เหตุผลไตร่ตรอง และตัดสินใจด้วยตนเอง รู้จักหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัวและต่อประเทศชาติ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประชาธิปไตย รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตนในทางที่ถูกต้องเหมาะสม

เนื่องจากวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันดังกล่าวแล้ว ครูสอนสังคมศึกษาจึงควรจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ และค่านิยมที่ดีเพื่อให้ผู้เรียนขึ้นหยักอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม คนส่วนมากมักกล่าวว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษานั้น มีแต่ความรู้ที่ท่องจำไว้ได้ แต่ขาดความเข้าใจและไม่ประพฤติตามหลักวิชาที่ได้เรียนมา ไม่สามารถนำหลักวิชาที่ได้เรียนมาไปปรับปรุงเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตให้ได้รับความสุข ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะครูผู้สอนและผู้เรียนยังไม่เห็นคุณค่าของวิชาสังคมศึกษา และไม่เข้าใจว่าการเรียนวิชาสังคมศึกษาที่ใดลึกลึนั้น นักเรียนจะต้องนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

ของคน อีกประการหนึ่ง ครูสอนสังคมศึกษายังไม่สามารถดำเนินการสอนให้โดยผลสัมความ
มุ่งหมาย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากบรรดาครูที่สอนวิชานี้ต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคนานา
ประการ โดยเฉพาะขาดคู่มือครูที่จะช่วยใ้การสอนของครูดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
ดังนั้น ในการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา รุ่นที่ 3 ผู้วิจัยจึงได้สร้างแบบจำลองการสอน
สังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้น เพื่อเป็นคู่มือครู และนำไปทดลองใช้ในการฝึกอบรมครูช่วย
สอนเด็กชาวเขา ค่อยเห็นว่า แบบจำลองการสอนสังคมศึกษานี้ จะช่วยครูทางด้านเนื้อหาวิชา
วิธีการสอน ขอเสนอแนะ ตลอดจนการจัดแบบกิจกรรมที่ครูสามารถเลือก เพื่อนำไปช่วยให้
การเรียนการสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังทำให้ครูเกิดความมั่นใจในการสอน เพราะ
มีแนวทางที่เสนอแนะวิธีการสอน และการจัดกิจกรรมแบบต่าง ๆ อีกด้วย

มูลเหตุจูงใจให้ทำการวิจัยเรื่อง "การสร้างแบบจำลองการสอนสังคมศึกษาชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 สำหรับครูช่วยสอนเด็กชาวเขา" มีอยู่หลายประการด้วยกัน กล่าวคือ ผู้วิจัย
เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาว่าเป็นวิชาที่มีความสำคัญดังได้กล่าวมาแล้ว ขณะเดียวกัน
ก็มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่ขัดขวางมิให้การสอนวิชาสังคมศึกษาบรรลุผลสัมความมุ่ง
หมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษาทั้งพื้นราบและบนเขา ซึ่งเป็นระดับที่มีนักเรียน
เรียนอยู่เป็นส่วนใหญ่ของประเทศ ผู้วิจัยจึงคิดว่า แบบจำลองการสอนสังคมศึกษา น่าจะ
เป็นเครื่องมืออันหนึ่งที่จะช่วยครูให้สอนสังคมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้วิจัย
มีความสนใจในการเมือง เศรษฐกิจ ตลอดจนสังคมมานานแล้ว โดยเฉพาะชนกลุ่มน้อย เช่น
ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ จึงตั้งใจว่า จะศึกษาและทำการวิจัยเกี่ยวกับชาวเขาในวิชาสังคมศึกษา
แต่เพื่อให้งานวิจัยใหม่ และแตกต่างไปจากผู้ที่เคยทำวิจัยเกี่ยวกับชาวเขาไว้แล้ว จึงได้ทำ
วิทยานิพนธ์เรื่องขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดลองใช้หนังสือแบบเรียนสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 4 ที่สร้างขึ้น
สำหรับเด็กชาวเขา ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. เพื่อสร้างและทดลองใช้แบบจำลองการสอนประกอบหนังสือแบบเรียนที่สร้างขึ้นสำหรับเด็กของเขา
3. เพื่อให้ครูช่วยสอนได้ทดลองและนำแบบจำลองการสอนสังคมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้
4. เพื่อปรับปรุงและนำแบบจำลองการสอนสังคมศึกษาไปใช้ประกอบการสอน ตลอดจนเป็นแนวทางที่จะนำไปสร้างในระดับอื่นต่อไป
5. เพื่อประเมินผลความเข้าใจของผู้รับการอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาในแบบเรียนสังคมศึกษาสำหรับเด็กของเขา
6. เพื่อสำรวจความมั่นใจของผู้รับการอบรมเกี่ยวกับการนำเนื้อหาในแบบเรียนสังคมศึกษาไปสอน
7. เพื่อประเมินผลความเข้าใจในแบบจำลองการสอนสังคมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
8. เพื่อสำรวจความมั่นใจของผู้รับการอบรมเกี่ยวกับการนำแบบจำลองการสอนสังคมศึกษาไปสอน

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ว่า

1. หลักสูตร แบบเรียน คู่มือครู หลักการ และวิธีการอบรม จะช่วยให้ผู้รับการอบรมมีความรู้ ทักษะ ทศนคติ ค่านิยมที่เหมาะสม และมีความสามารถในการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยความรู้และความสามารถดังกล่าวก่อนและหลังการฝึกอบรม มีความแตกต่างกันในทางเพิ่มขึ้น
2. ผลสัมฤทธิ์ทางด้านการวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงนิมิต (Positive) กับความสามารถในการสอน
3. ผู้รับการอบรมที่มีระดับพื้นฐานการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือสูงกว่า มีความเชื่อมั่นในการสอนไม่แตกต่างกัน เมื่อได้รับการอบรมตามวิธีที่กำหนดให้ กับใช้แบบเรียนที่จัดให้
4. ผู้รับการอบรมที่มีอายุแตกต่างกัน มีความเชื่อมั่นในการสอนไม่แตกต่างกัน เมื่อได้รับการอบรมตามวิธีที่กำหนดให้ และใช้แบบเรียนที่จัดให้

5. ผู้รับการอบรมที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านการอบรม จะมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาไม่แตกต่างกัน เมื่อได้ใช้แบบเรียนที่กำหนดให้

6. ผู้รับการอบรมทั้งหมดไม่ว่าจะแยกระหว่างกลุ่ม วุฒิเดิม หรือสถานภาพ จะมีความมั่นใจในการนำเนื้อหาในแบบเรียนไปสอนไม่แตกต่างกัน

7. ผู้รับการอบรมทั้งหมดไม่ว่าจะแยกระหว่างกลุ่ม วุฒิเดิม หรือสถานภาพ จะมีความเข้าใจในแบบจำลองการสอนไม่แตกต่างกัน

8. ผู้รับการอบรมไม่ว่าจะแยกระหว่างระหว่างกลุ่ม วุฒิเดิม หรือสถานภาพ จะมีความมั่นใจในการนำแบบจำลองการสอนไปสอนไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นชาวเขาเผ่าต่าง ๆ จำนวน 80 คน มีอายุตั้งแต่ 16 ถึง 42 ปี

2. หลักสูตรซึ่งใช้ในการอบรม เป็นหลักสูตรพิเศษที่ แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สร้างขึ้นสำหรับสอนผู้รับการอบรมโดยตรง

3. แบบเรียนวิชาสังคมศึกษาที่ใช้ในการฝึกอบรม เป็นแบบเรียนที่สร้างขึ้นสำหรับนักเรียนชาวเขาโดยเฉพาะ โดยคณาจารย์ แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. แบบทดสอบที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นและผ่านการวิเคราะห์มาแล้ว

5. เวลาที่ใช้ในการวิจัยเป็นเวลา 3 เดือน เริ่มตั้งแต่วันที่ 30 ตุลาคม 2517 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2518

6. สถานที่ทดลอง

6.1 ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ตำบลบ้านแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

6.2 โรงเรียนสังวาลย์วิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

6.3 โรงเรียนบ้านแม่ลาย อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาหลักสูตรพิเศษสำหรับโครงการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา และหนังสือแบบเรียนสำหรับเด็กชาวเขาของ แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ร่วมกับคณาจารย์แผนกวิชาประถมศึกษา ปรับปรุงแก้ไขหนังสือแบบเรียนสังคมศึกษาให้ไ้มาตรฐาน
3. ศึกษาและปรับปรุงแบบทดสอบที่แผนกวิชาประถมศึกษาสร้างขึ้นเมื่อปีที่แล้ว เพื่อนำไปวัดความรู้ของผู้รับการอบรมก่อนและหลังการอบรม
4. สร้างแบบจำลองการสอนสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากหนังสือแบบเรียนสังคมศึกษา เพื่อทดลองใช้เป็นคู่มือครูในการเรียน
5. เขียนและปรับปรุงคู่มือครูแต่ละบทเรียนในวิชาสังคมศึกษา เพื่อเป็นคู่มือใช้คู่กับหนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา
6. ทดลองสอนเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาโดยใช้คู่มือครูและแบบจำลองการสอนสังคมศึกษากับผู้รับการอบรมโดยใช้แนวการฝึกหัดครูตามหลักสูตรพิเศษ
7. ฝึกอบรมเทคนิคและวิธีสอนสังคมศึกษา โดยใช้หลักการและเทคนิคตามแบบของโครงการนี้ และให้ผู้รับการอบรมแต่ละคนได้ฝึกหัดสอนนักเรียนชาวเขาที่โรงเรียนสังวาลย์วิทยา และโรงเรียนบ้านแม่ลาย อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
8. เปรียบเทียบผลการสอบโดยเฉลี่ยทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิด 2 ตัวประกอบ เมื่อตัวอย่างประชากรซ้ำกันทุกรายการ (Analysis of Variance, Two Factors Design Repeated Sample).

ความจำกัดของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่เป็นตัวทดลองจะมีความแตกต่างกันทั้งพื้นความรู้วิชาสามัญ

ภาษา และประสบการณ์

2. แบบทดสอบที่ใช้วัดก่อนและหลังการอบรมอาจจะไม่สมบูรณ์ เพราะในการสร้างแบบทดสอบไม่สามารถจะหาตัวอย่างประชากรที่เป็นชาวเขา และมีลักษณะเดียวกันกับกลุ่มที่นำมาทดลองได้ จึงได้ปรับปรุงโดยอาศัยนักเรียนพื้นราบเป็นตัวอย่างประชากร

3. การสร้างแบบจำลองการสอนสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นเพื่อทดลองเพียง 5 เรื่องเท่านั้น

4. ระยะเวลาฝึกอบรม 3 เดือน เป็นเวลาที่สั้นที่จะปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติทางสังคมศึกษา ดังนั้น การวัดผลจึงได้วัดผลในบางด้านที่สามารถจะวัดและเปรียบเทียบพัฒนาการได้

5. ผู้ฝึกสอนมีจำนวนมากและออกฝึกสอนในโรงเรียน 2 แห่ง ซึ่งอยู่ใกล้กัน ในระยะเวลาเพียง 8 วัน จึงทำให้พัฒนาการของแต่ละคนไม่ได้รับการสังเกตอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ มีพื้นฐานความรู้วิชาสังคมศึกษา วิชาครูเบื้องต้น และความสามารถเดิมไม่แตกต่างกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองทุกอย่าง ใช้ในการฝึกอบรมตัวอย่างประชากรได้ตามวัตถุประสงค์

3. แบบทดสอบวิชาสังคมศึกษาและวิชาครูเบื้องต้นก่อนและหลังการฝึกอบรม มีความแม่นยำเชิงเนื้อหา และครอบคลุมเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนที่สร้างขึ้นตามหลักสูตรพิเศษของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. แบบจำลองการสอนสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นและทดลองใช้กับผู้รับการอบรมมีจำนวน 5 เรื่อง

5. การติดตามผลการเรียนรู้ และการใช้แบบจำลองการสอนสังคมศึกษาของผู้รับการอบรมเมื่อออกไปทำการสอนในโรงเรียนตามหมู่บ้านแล้วนั้น จะดำเนินการโดยพัฒนาการ

ฝ่ายการศึกษาของกรมประชาสงเคราะห์

ประโยชน์ที่อาจได้รับจากการวิจัย

1. ครูช่วยสอนเด็กชาวเขาที่เข้ารับการอบรมและผ่านการอบรม จะได้รับพื้นฐานความรู้ทางการศึกษา ได้รับเทคนิควิธีสอน ใ้แนวคิด ค่านิยม ทักษะ และทัศนคติที่ดีในวิชาสังคมศึกษา เพื่อจะได้ถ่ายทอดให้แก่เด็กชาวเขาอื่น ๆ ต่อไป

2. ได้ผลผลิตที่เป็นสิ่งประจักษ์ คือ หนังสือแบบเรียน คู่มือครู แบบทดสอบ แบบประเมินผล แบบจำลองการสอนสังคมศึกษา และอุปกรณ์การสอนที่ครูช่วยสอนเด็กชาวเขาจะได้นำไปสอนให้กับเด็กชาวเขาต่อไป

3. การทดลองสอนสังคมศึกษาโดยใช้แบบจำลองการสอน จะเป็นประโยชน์ต่อการฝึกหัดครูในด้านการจัดหลักสูตร การสอน และการฝึกอบรมครูสอนสังคมศึกษาแก่เด็กชาวเขาต่อไป

4. อาจเป็นประโยชน์ต่อการฝึกหัดครูในด้านการทดลองวิธีสอนแบบต่าง ๆ แก่เด็กที่พูดภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน

5. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางการเผยแพร่แบบจำลองการสอนสังคมศึกษา และการสอนสังคมศึกษา โดยใช้แบบจำลองการสอนแก่เด็กชาวเขา เพื่อประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงในวิชาอื่น ๆ ต่อไป

6. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการช่วยเหลือชาวเขาสำหรับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของชาติ ซึ่งเป็นความมุ่งหวังอันสูงสุดของแผนการศึกษา ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำจำกัดความ

1. หลักสูตรพิเศษ หมายถึง หลักสูตรวิชาสังคมศึกษาสำหรับนักเรียนชาวเขา ซึ่งมีวิชาอื่น ๆ ด้วย คือ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ พลานามัย

2. หนังสือแบบเรียน หมายถึง หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษาที่แผนกวิชาประถมศึกษา สร้างขึ้นตามแนวหลักสูตรพิเศษ

3. ครูช่วยสอนเด็กชาวเขา หรือ ผู้รับการอบรม หมายถึง ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่กรมประชาสงเคราะห์ ส่งเข้าอบรมตามโครงการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา ให้ไปเป็นครูสอนเด็กชาวเขาในหมู่บ้านชาวเขา

4. เด็กชาวเขา หมายถึง "เด็กชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่ไม่พูดภาษาไทย อาศัยอยู่ตามป่าเขาในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย มีวัฒนธรรม ธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อถือแตกต่างไปจากคนไทย"⁹

5. กลุ่มเก่า หมายถึง กลุ่มผู้รับการอบรมที่เคยผ่านการอบรมตามโครงการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขามาแล้วในรุ่นที่ 1 หรือรุ่นที่ 2

6. กลุ่มใหม่ หมายถึง กลุ่มผู้รับการอบรมที่ไม่เคยผ่านการอบรมตามโครงการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขามาก่อน

7. วุฒิเดิม หมายถึง ความรู้พื้นฐานวิชาสามัญของผู้รับการอบรมก่อนมาเข้ารับการอบรม แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กับจบสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

8. สถานภาพ หมายถึง สถานภาพของผู้รับการอบรม ที่แบ่งเป็น พระภิกษุสามเณร และ พรവാาส

9. คู่มือครู หมายถึง บันทึกการสอนวิชาสังคมศึกษาตามหลักสูตรพิเศษ และแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ คือ ความมุ่งหมาย แนวคิด เนื้อเรื่อง กิจกรรม อุปกรณ์ และหมายเหตุ

10. แบบจำลองการสอน (Teaching Model) ศาสตราจารย์ อ่ำไพ สุจริตกุล ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า แบบจำลองการสอนหมายถึงแบบสร้าง หรือโครงร่างที่ใช้เป็นเครื่องแนะนำ หรือเป็นแนวสำหรับยึดถือ หรือสำหรับนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการสอน โดยผู้สอน

⁹ สาย ภาณุรัตน์, การให้การศึกษาแก่เด็กชาวเขา เอกสารอัครสำเนา, หน้า 1.

สามารถแก้ไข ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมแบบดังกล่าวนี้ให้เหมาะกับบุคคล เวลา และสถานที่

11. การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์อย่างรวดเร็ว (Transfer Experience Approach) หมายถึง การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน แล้วผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปถ่ายทอดอย่างทันทีทันใด

12. การสอนแบบจุลภาค (Micro-Teaching) หมายถึง "การสอนที่สอนในสถานการณ์จริง ในลักษณะที่สั้นย่นทั้ง เวลา ขนาดของชั้น งาน และทักษะ"¹⁰

¹⁰ พิงใจ สนิชวานนท์, "ข้อนำรู้เกี่ยวกับการสอนแบบจุลภาค," การสอนแบบจุลภาค (MICRO-TEACHING) ของวิทยาลัยครูธนบุรี (พระนคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2515),